

A lengyelországi magyar közösségről, az egyesületi és a hétvégi iskolai-óvodai tevékenységről

A Lengyelországban élő magyarok főként lengyelekkel kötött házasság révén kerültek/kerülnek Lengyelországba, de nem egyszer Lengyelországban maradnak az iskoláikat itt végző és itt felnőtt diplomata gyerekek is. Sajnos sok második generációs gyerek nem tanul meg magyarul, ezzel szemben vannak esetek, amikor harmadik generációs gyerek is megtanulja a nyelvet a nagyszülők segítségével. Ezen igyekeznek segíteni a hétvégi magyar iskolák. A multinacionális cégek térhódításával, a globalizációval, különösen az ez EU-csatlakozást követően sok magyar fiatal jön Lengyelországba az anyacége kiküldöttjeként, vagy önállóan megpályáz munkát ilyen cégeknél, de sok az egyetemi ösztöndíjas is, ezen belül EU-ösztöndíjas. A magyarok száma ma már több ezerre becsülhető Lengyelország szerte.

A magyarok, Magyarország népszerűségnek örvend a lengyel társadalomban. Ezt gyakorlatilag nem befolyásolják az adott esetben fellépő esetleges érdeellentétek, nézetkülönbségek sem, ami jelentősen elősegíti a magyarok beilleszkedését, asszimilációját.

A Magyarországot, illetve a magyar kultúrát népszerűsítő, mindenki számára nyitott vagy meghívott vendégkört megszólító nagyobb programokat Lengyelország szerte a varsói Liszt Intézet - Magyar Kulturális Központ, illetve Magyarország varsói Nagykövetsége szervez, a lengyel partnerekkel együttműködve. Nemzeti ünnepeink – március 15 és október 23 – alkalmából közös az ünneplés a lengyelekkel, mivel lengyel kötődése van mind 1848. március 15-nek (Bem tábornok révén), mind 1956. október 23-nak (1956. júniusban tüntetés Poznanban, majd a lengyelek széleskörű segélyakciója a magyar forradalom kitörése után). Ezekon a rendezvényeken a helyi magyarok is aktívan részt vesznek.

A magát "Magyar Kolóniá"-nak nevező, állandó jelleggel Varsóban élő és rendszeresen találkozó, ma 60-70-80 évesekből álló magyarok közössége elhatározta 1994-ben hivatalos magyar egyesület létrehozását. Gyakorlatilag a varsói és a Varsó környéki magyarokra alapoz, azonban Krakkóban, Gdanskban, Poznanban, Wroclawban az egyesületünkhöz kötődő vagy attól független magyar klubok összefogják a helyieket, főként a fiatalokat, fiatal családokat. A számos, esetleg csak ideiglenesen itt élő magyar fiatal igen aktív a Facebookon, tartják a kapcsolatot zárt csoportok keretében.

Az egyesület apolitikus, nyitott minden Lengyelországban élő magyar felé, függetlenül a tagságtól és az ország-hovatartozástól. A Lengyelországban élő magyarok és magyar származásúak közösségén belül a társas kapcsolatok kialakítását és fenntartását, az egyesület tagjainak mindennapi életében felmerülő esetleges problémák megoldásához a segítségnyújtást, a magyar nemzeti identitástudat, a kultúra és az anyanyelv megőrzését, valamint a népeink közötti barátság hagyományainak folytatását tekinti feladatának.

Az egyesület csatlakozott tagként a Nyugat-Európai Országok Magyar Szervezeteinek Szövetségéhez (NYEOMSZSZ) és rendszeresen tartja vele a kapcsolatot, részt vesz a munkájában. Az egyesület elnökségének képviselője szintén rendszeresen részt vesz a Magyar Diaszpóra Tanács őszi budapesti gyűlésén is.

Az egyesületi honlap, a levelező lista és a Facebook tölti be a közösségen belüli kommunikáció szerepét. A Nagykövetség Facebook oldala szöveges-képes összeállításokban jelzés-szerűen beszámol a fontosabb eseményekről, államközi látogatásokról, rendezvényekről, közöl közérdekű híreket, ami nagyon fontos pl. jelenleg a COVID 19 világjárvánnyal kapcsolatban, de magyar nyelvtudást igénylő, általában a multinacionális cégek által meghirdetett álláslehetőségeket is közread.

Az Egyesület székhelye a Nagykövetség keretében működő Liszt Intézet - Magyar Kulturális Központ mindenkor címe, irodával nem rendelkezik, alkalmazottja nincs, díjmentesen használhatja programjaihoz és a hétvégi magyar iskolai foglalkozásokhoz az Intézet közös helyiségeit.

A Lengyelországi Magyar Egyesület a Liszt Intézet - Magyar Kulturális Központ és a Nagykövetség támogatásával 1999. óta hétvégi magyar iskolát működtet, amely akkreditáció nélkül, honismereti szakkör jelleggel működő, a szervezők, az oktatók és tanulók önkéntes részvételén alapuló képzési

forma. Az iskola hivatalos felügyelője a mindenkori konzul. Október elejétől június közepéig minden második vasárnap tartjuk a foglalkozásokat az Intézet termeiben 10.00-13.00 között 4-5 korcsoportban. Az évnyitónak és évzárónak igyekszünk ünnepélyes kereteket biztosítani, egyesületi találkozóval összekötve. A foglalkozásokat – a szülők közül is kikerülő - megfelelően képzett személyek, köztük a mindenkori kormány-ösztöndíjas, illetve a Varsói Egyetem Magyar Tanszékén dolgozó magyar tanárok vezetik. Az órákon megemlékeznek a nemzeti ünnepi, a fontos történelmi eseményekről, felkeresik a varsói magyar emlékhelyeket, megismerik a magyar irodalom kiemelkedő alkotásait, az ország földrajzát, minden évben jön a Mikulás, minden magyar meghívásával műsoros karácsonyi összejövetelre kerül sor egyesületi szinten és mindig van farsangi álarcos gyerekműsor is. Az iskola vezetősége rendszeresen részt vesz a diaszpórában élő magyarok részére rendszeresített magyar tanár- és óvodai képzéseken, a Külgazdasági és Külügyminisztérium hétfélig iskolai konferenciáján és más, az óvodásokat és kisiskolásokat megszólító játékos gyermek közösségépítő képzéseken.

Az iskolát látogathatja minden itt élő (szülőkkel kiküldetésben levő, ill. itt letelepedett magyar származású) magyarul tudó gyerek. Dominálnak a vegyes házasságban született gyerekek, a Varsóban dolgozó magyar házaspárok gyerekei, de előfordulnak harmadik generációs „unokák” és járnak a diplomata gyerekek is. Öröndetes, hogy vegyes házasság esetén is a szülők mindinkább mindkét nyelvre tanítják a gyerekeket picikoruktól és igyekeznek hordani őket a magyar iskolába, hogy játszótársakat szerezzenek, elmélyítsék a magyar tudást, ill. maguk is megismerjék a többi itt élő, hasonló korú társakat.

A gyerekek szívesen járnak az iskolába, barátkoznak egymással, ami alapján feltételezhető, hogy majd később is tartani fogják egymással a kapcsolatot, megőrzik a nyelvet, a Magyarországot, ill. a magyar kultúra iránti érdeklődést, segíteni fogják egymást, ill. szolgálni fogják a két ország közötti együttműködést minden szinten. Megfigyelhető, hogy egy fél-magyar magyar nyelvtudása vagy arra alapozva a magyar szak elvégzése alapvetően meghatározza a magyar identitás tudatot. Ezért ez a tevékenység az egyesület legfontosabb missziója.

2019. szeptember végén kolónia találkozó keretében a nagykövetségen került sor az iskola fennállása 20. évfordulójának megünneplésére. A házigazda dr. Kovács Orsolya Zsuzsanna nagykövet volt. Az ünnepséget Magyarországról meghívott ismert művészek fellépése gazdagította.

Az egyesület működésével kapcsolatos ügyintézés, a magyarországi partner intézményekkel a kapcsolattartás, az információáramlás biztosítása, a pályázatírás és a nyertes pályázatok megvalósításának koordinálása, elszámolása, a programok szervezése, a hétfélig magyar iskolában az oktatói, foglalkozásvezetői, szervezési tevékenység végzése mind önkéntes (társadalmi) munkán alapul. A meghívott előadók többsége is önkéntes munkában fogadja el az egyesület meghívását, nagy felkészülést igénylő esetekben igyekszik szerény tiszteletdíjat biztosítani. A Magyarországról meghívott vendégművészek, előadók tiszteletdíjának biztosítására és a hétfélig magyar iskola működéséhez kapcsolódó beszerzések, nagyobb kiadások költségeinek fedezésére az elmúlt években folyamatosan évi 500.000 – 1.000.000 HUF támogatást kért és kapott az egyesület pályázati alapon a szórvány magyarság támogatásával foglalkozó illetékes magyar intézménytől (Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság - Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.). Az egyesület a lengyel államtól nem kap támogatást.

Az Egyesület rendezvényeire meghívást kapnak az átmenetileg Lengyelországban lakó magyarok is, valamint a lengyel-magyar baráti társaság magyarul tudó tagjai, a magyar tanszék diákjai is. Igyekszünk minél több magyart elérni a Facebookon és a levelező rendszerünkbe való felvétel révén, új honlapunk is minden bizonnyal hozzájárul majd a kommunikáció javításához.

A lengyel Mateusz Dobrowolny jóvoltából kialakult egy baráti közösség, amely szeretettel vár minden magyar néptánc iránt érdeklődő táncoslábút a lengyel és magyar nyelven csütörtök esténként tartott foglalkozásaira. Elsajátíthatók az egyes táncok alaplépései, a táncházak népszerű táncai, fejleszthető a már meglévő tudás.

A Varsóban dolgozó / tanuló magyar fiatalok létrehozták 2017-ben a Magyar Klubot, amelynek saját Facebook oldala van és a világjárvány előtt zárt csoportban folyamatosan működött 2-3 fő szervezésében. Kétfélig voltak találkozók egy étteremben, ahova eljártak magyar szakos lengyel diákok is nyelvgyakorlás céljából. Másik zárt csoport a Facebookon pl. a Varsói Magyarok. Ilyen

csoportok működnek minden városban, ahol több magyar lakik, pl. Krakkóban, Wroclawban, Poznanban is. Mind a három város mérlegeli hétvégi magyar iskola szervezését a varsói iskola mintájára.

2015-ben megalakult a nyugdíjasok klubja. A résztvevők kávé-tea és sütemény mellett találkoznak, hogy beszéljenek magyarul, megbeszéljék a világ történéseit, élményeiket. Időnként meghallgatnak ismeretterjesztő előadásokat, esetleg megnéznék magyar filmeket. Általában a Liszt Intézet – Magyar Kulturális Központ a helye a találkozóknak.

A nagykövetség és az egyesület jó kapcsolatot tart fenn a varsói Szent István templom plébánosával. Egy magyar festő jóvoltából néhány éve megkapta védnöke, Szent István királyunk nagyon jól sikerült portréját, majd ereklyéjét is. Itt vesz részt a kolónia az okt. 23-i nemzeti ünnep alkalmával tartott ünnepi misén. Ünnepi misét tartanak augusztusban is Szent István ünnepe alkalmából.

Egy magyarul tudó fiatal lengyel katolikus pap jóvoltából a magyar hívők minden hónap 2. vasárnapján délután magyar nyelvű szentmisén vehetnek részt jelenleg Varsó-Zoliborz kerület templomában. Az egyik tag tartja a kapcsolatot az atyával és aktívan részt vesz a mise előkészítésében és lefolytatásában is. A mise után a résztvevők (általában max. 10-15 fő) ottmaradnak kávé és sütemény mellett kötetlen beszélgetésre, amely alatt esetleg meghallgatnak „kiselőadást” az adott egyházi eseményhez kapcsolódóan. Az atya magyar nyelvű vagy magyar-lengyel nyelvű esküvőt és keresztlőt is elvállal.

Az utóbbi évek rendezvényei közül *(részben magyar kormány-támogatással)*:

- Évenkénti integrációs buszkirándulások szervezése a magyar vonatkozású helyek megismerése érdekében *(a buszköltség magyar támogatásból)*;
Kirándulásokat az utóbbi években a magyar kötődésű Ostrolekába (Bem tábornok), Bydgoszczba, Spalába tettünk. A városok vezetése, Bydgoszczban az egyetem és a tiszteletbeli konzul is nagyon örült, hogy megmutathatták városuk nevezetességeit, kultúráját. A helyi sajtó fényképeket és cikket közölt a látogatásunkról.
- Évenkénti nyár-nyitó vagy nyárbúcsúztató, sütéssel-főzéssel, tábortűzzel egybekötött piknik szervezése a Varsó környéki Brwinów kertvárosban levő udvarház kertjében a helyiekkel közösen, zenével, tombolával, gyerekeknek játékokkal. A világjárvány miatt jelenleg szünetel.
- Márai Sándor író életművéről irodalomtörténész professzor előadása lengyel kortársai tükrében
- Esztényi Szabolcs Varsóban élő zeneszerző és zongoraművész zenével illusztrált előadása Bartókról, Kodályról és a zeneszerzésről, majd Liszt Ferencről és életművéről *(szerény honorárium magyar kormánytámogatásból)*.
- Fellépés és táncház több alkalommal jó nevű magyar népi táncos pár, folkegyüttes vagy más vendégművészek meghívásával kolónia találkozó (egyesületi és iskolai jubileum, karácsonyi, farsangi találkozó, iskolai évnyitó/évváró) alkalmával *(a honorárium magyar kormánytámogatásból)*;
- magyar néprajz szakos vendég illusztrált előadása a 20. század elején hordott magyar népviseletekről, szokásokról, a gyerekek világáról;
- magyar vendég előadása Apáczai Csere János életművéről;
- magyar borszakember előadása a magyar borvidékekről, magyar várakról;
- magyar közíró-író előadása a magyar kulturális és politikai életről;
- több éven át március 15-én találkozó egy cukrászda különtermében PILVAX címszó alatt közös szervezésben a nagykövetséggel - a nap eseményeinek felelevenítése verses és prózai illusztrációkkal; minden évben a nagykövetséggel közösen a varsói Bem-szobor és a Petőfi szobor megkoszorúzása, részvétel a nemzeti ünnepi közös lengyel-magyar rendezvényen;
- közös szervezésben a lengyel-magyar baráti társasággal, a Magyar Kulturális Intézettel és a Nagykövetséggel konferencia a magyarokról elnevezett varsói iskolák tanárai és tanulói részvételével a közös magyar-lengyel történelemről és függetlenségi törekvésekről;
- magyar pszichiáter és egyben költő és zongoraművész-zeneszerző vendég zenével illusztrált előadása többek között a kétnyelvűség kérdésköréről;
- a Százak Tanácsából érkezett vendégek nagyon érdekes előadással.
- 2018-ban az ELTE földrajz szakos munkatársa bemutatta az ezeréves magyar határvidéket, meghívtuk az egyik Rubik kocka kirakó magyar bajnokot, előadást láthattak és halhattak a nagyobb gyerekek a magyar történelmi festészetről.

- A "szülők iskolája" keretében okt. 6-a alkalmából az egyik szülő érdekes előadást tartott az 1848-49-es szabadságharc kivégzett tábornokairól;
- Az október 23-i nemzeti ünnepünk alkalmából az egyesületünk elnöke (az 56-os események volt résztvevője) rendszeresen kap meghívást több vidéki városba előadás tartására. Az egyesület találkozókra és esti gyertyagyújtási akcióval emlékezik meg az évfordulóról, minden évben képviselve van az október 23-i varsói koszorúzáson a síró békegalamb emléktáblánál, a nemzeti ünnepi fogadáson, a varsói Szent István templomban a magyarokért mondott ünnepi szentmisén;
- December elején minden évben jön a Mikulás az iskolába és december közepén nagyszabású karácsonyi kolónia találkozóra kerül sor. 2020-ban a világjárvány miatt az iskola on line működött, de a Mikulás hozta az ajándékot a hétfégi iskolába járó gyerekeknek. 2021. decemberben személyesen is jött a Mikulás az iskolába, majd – bár korlátozott mértékben - a karácsonyi találkozóra is sor került a BERKA népzenei együttes nívós vendégszereplésével (*honorarium magyar kormánytámogatásból*).

2015-től kezdve egyesületünknek lehetősége volt a Miniszterelnökségnek a szóránymagyarságot támogató Petőfi Sándor Programja keretében fiatal ösztöndíjas fogadására. Ez rendkívül hasznos segítség, mert célja a közösségépítés, főként a fiatalok körében, és a hétfégi iskolák munkájába való bekapcsolódás, annak támogatása. Lengyelország közben átkerült a nyugateurópai országokat felölelő Kőrösi Csoma Sándor programba, de a COVID 19 világjárvány miatt a program egyelőre fel van függesztve.

Jövőbeni elképzelések:

- A hétfégi magyar iskola és óvoda továbbvitele, továbbfejlesztése (a világjárvány után) a magyar kormány által delegált ösztöndíjasok segítségével;
- Kulturális, közösségépítő programok, kirándulások, tavaszi piknik és kávé-sütemény melletti beszélgetések, élménybeszámolók, múzeumlátogatások szervezése;
- A krakkói, gdanski, wroclawi és poznani magyar közösségekkel szorosabb kapcsolattartás. 2019 folyamán az ösztöndíjas személyesen is ellátogatott mindhárom városba, tartott az ottani gyerekeknek foglalkozást, Krakkóban és Wrocławban pedig a varsói óvodások szakképzett foglalkozásvezetője tartott foglalkozást a gyerekeknek a szülők nagy örömeire. Remélhetőleg a világjárvány nem akadályozza meg ennek tervezett megismétlését 2022. első félévben.

Támogatási igény Magyarország felé

- A hétfégi magyar iskola és óvoda fenntartásának anyagi támogatása;
- Ingyenes táborozási lehetőség az iskolás gyerekeknek nyáron Magyarországon (Rákóczi Szövetség).
- Támogatás az Egyesület kiemelt programjainak finanszírozásához, ezen belül pl. Magyarországról meghívott vendégek tiszteletdíjának fedezésére;
- Támogatás a lengyelországi magyar emlékhelyek meglátogatása és egyben a magyarok összefogása érdekében szervezett kirándulásokhoz.
- Ösztöndíjas delegálása Varsóba és lehetőség szerint Dél-Lengyelországba is.

Támogatás nélkül, csak adakozásra alapozva, nem tud az egyesület és a hétfégi magyar iskola és óvoda hatékonyan tevékenykedni, nívós vendégeket (előadókat) Magyarországról meghívni.

Összefoglalva: az egyesületi aktivitás alapvetően az iskola köré összpontosul. Az alapító tagok lassan kiöregednek. Igyekszünk aktivizálni a fiatalokat, az iskolába járó gyerekek szüleit, elérni őket érdekes programokkal, rendezvényekkel, hogy bekapcsolódjanak a munkába és tovább vigyék, gazdagítsák az eddigieket. Mindehhez pénzügyi támogatás szükséges, amit szeretnénk továbbra is kapni a magyar államtól. Sokat tud segíteni ebben a fiatal ösztöndíjas, mert a munkahelyi és családi elfoglaltság miatt kevés a jelentkező önkéntes munkára.

Összeállította: Pasternak Éva
Varsó, 2022. január 14.